

ACC. N:R M. 13367:1-10.

Landskap: Småland Upptecknare: J. L. Svensson, Prästorp
Härad: Lännebo Berättare: " " " "
Socken: Heimeryd Berättarens yrke: l. antk.
Uppteckningsår: 1954. Född år 1869 i Heimeryd

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sten- och jordkällare m. m. s. 1-10. LUF 64.

ACC. N:R M.

13367:1.

Sten och jordkällare

Sådana källare är gott om här på orten och gamla sådana som
inte används på bostad 100 år gammal flyttats gården på annan plats
men källaren har fått stå kvar för det är värt att flytta och
kommit ut till för att användas där det är Och dessa står likadana
det är inget som rustnar eller förändras i någon form och kunna vara
på andra världsliga Men för att hålla vatten borta ovanifrån behö-
vs något tak Men finns de som aldrig varit annat än väl formad
kulle med gräs och jord och när den blev väl gräsbevuxen håller
den rätt så bra Vatt Men många byggde hus över den eller på se-
mare Tid senare till över den jag har skårat byggt sådan här på går-
den 1907 En man Nils Petter Blomman var född här i socknen en kunn-
ig stenarbetare på sin tid Han byggde många källare och grävde
källor och ta ut vatten adon i jorden en mångkunnig man var
han Gustav Johansson vrbukt Kvarnägare såg och rätt stort jordbruk
Bygde källare och flera vägar var dessa byggas på samma och ändras
aldrig om de är riktigt gjorda och säkra grund vid sidorna Gustav
Johansson var en mångkunnig man Bygde Kvarnar flera och olika
stojkarbeten ifråga av arajehanda slag och skötte sin kvarn med

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Suf. 64

1

ACC. N:R M. 13367:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

vidtöntigt måldag den 11:te. Och efterträddes av en son Ludvig Gustafsson
och är ännu inaktuell av det hela. Han har också byggt flera broar och
skåp och serind. mjölnare jordbrukare m.m. Det var föregott om såda
na månföringarna men när det spelas i att han är i ²⁰ år ålder nu.
Här görs bägar fäskas och spikas på stöpar med ett par almars mellan
rum och bägges bräder på dessa intill varandra tätt som ett godsmur
ligger höga. Sidoväggarna satta cirka två almar höga något brända på pla
mens höge. Det var mest väsentligt vid inbäckslutning där sådan varit höge.
Här gjordes bägarerna rasmningen böjades nere vid sidoväggarna och för
ändes som valvet skulle bli. Här kavades stora flata stenar skagna satta
på kant med den tjockaste kanten mot bräderna. Och bara något under
lika fort på båda sidor så intill bägarerna ändrade sin form. Här gick
rätt mycket sten när en körd fram och hade vid båda sidor kavade han
rätt så fort upp den. Stenen gjordes han färdig där han tog den så snart den
kom fram var den färdig för att placeras på den fick vara något under
jämnare. Gångarna mörades sanligt med sidoväggarna men intill
upp till valvet. Ingången vid m.a. ändan som bäst länngig den bakken
var lägst andra färdiga nära överkantens öppning för trumma att

tratta mer Potaten genom den dit var någon som gjorde lufttrumma mitt på
taket med Källaren fick vara cirka en och en halvt meter längre än bred för
formens skull När vatnet var bavat fyllt var det att kila hela vatnet över
ifrån Och även detta fick göras med ordning lika jämt över hela så det
behöll formen och blev ^{jämnt} Till denna kilmisg fick inte användas
järn eller stålstägga till utan en träklubba till för att kilarna fick
inte gå sönder utan vara hela När det var gjort över hela vatnet lyftes
med detta alla hela vatnet upp från väggarna och att denna ställning
stod helt högt Och bara pötte till med en stång föll alltsammans ner i
en hög och var att baka i staka ut Och så mura gavlarna upp till
vatnet Denna gavlet vid ingångar var grov murad väk en meter tjock
Och här en första med samma stolik i fyrkant denna utanför vatnet
men instill och här vanligt med en hel sten över den Här i byn fins
tre stycken sådana källare och i bruk Och är i någon by här omkring
utan någon sådan fins och är i bruk och användas ihuvudsak för
Potatiskällare och kunna även ha skäp der för olika matraker i dem
när de ligger nära i bra läge Men när en skall bygga sådana får den
vara gott om sten som sättes formen och tukta sig Och vet någon här

ACC. N:R. M. 13367: 4.

måna som använde den till bostad någon tid när han byggde men de var inte
någon stor familj men gick inte lång tid heller. Men jordstuga och jordgata
har en minne på flera. Men de fick lov vara minst ett fönster eller två bodde i
jordstuga de var flera i familjen fästade flera barn här hans namn var Anders
Josafson gick och arbetade hos böndern här var mycket hos sin far och arbetade
var mycket fattig och daglönen var var i hög den tiden han sade det blir in-
gen skräll när han trädde i golvet för familjen i huset. Och en har min-
ne på flera sådana bostäder för min det finns inte nu som väst är. Men
böringshus med bara enda rum ingen fästuga eller något mer och var
ändå tre och fyra personer här min var även på jorden och i så liten
heller och de var inte bland de fattige heller. En Johannes Flörtig bodde nära
intill västra skogsåger. Böringshuset var i så litet väst två rum och kök
stor familj var der många barn och fattig han hade flera jordhyddor i
bakken invid böringshuset han brukade ha gitter och järn och korn och
olika jordhyddor för varje med ett fönster vid sidan och dörrar med
hus var på fader och tak över. Och flera sådana har en minne på som
sage av sidan ut på skogsmarken och dålig väg till många sådana
ställen. Böringshus med ett rum och fästuga var det gott om förs.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4

och kunde vara fyra och fem personer i familjen. Dessa som i Torpställe var
mycket vanligt och hade jetter och häns och jordhyddor var mycket vanliga.
Om jag som bostads hus så för djuren. En jöhnnes Månsson bodde här och
satt till han byggde en sådan bostad väggarna var murade med sten
och rätt stort fönster på gaveln åt söder och rätt stort och rymligt
bodde der några år hade kakelugnen och möbler här var i skandia
Tillräckligt för en person men jordgods. Och på vintern hade han
olika stödjearbete här på sommaren arbetade han för händer olika
arbete detta var på 1880-tal. Vid ingången ena sidan hade han ett
rum för jetter och något foder och på hade rätt så stort områ-
de här höst som växt här sådde han det mesta. Han gifte sig sen
och kom till något bättre ställe i en annan by och övergav denna bostad.
Det hela är nu överväxt med skog så det är ej lätt att hitta. Han är
död för flera år sen. Och flera sådana gamla ställen som en har
i minne och bodde folk på och hade flera sådana jordhyddor om-
kring för olika bruk och alla sådana har gått bort. Och är bara
ett stens ös efter dem man kan tänka de fick inte ha höga pruttar
tjänar på livet. Men så dessa jordhyddor var inte väpnade med

stenar och uttan trävirke och hus över och när där hölls Tak över kunde
de bli rätt ganska och användas och billiga hus Bastur var för i varje
by när alla odhade sin och här var murade Ungen för att elda i för
latt Torka i och elda och ha varmt vid byte gillor Dessa var rätt stora
och rymliga cirka sex och två alnar breda med delad vägg yttre rum
mellan inre större Och användes vid mätning av korn Till matt
när adriant de byggde dricka hemma gick det matt åt vid mitten
av 1800 Tak var korn det sädeslag som odhades mest här på orten
Till Tak på dessa var vanligt Björkträvar karad med Torr oran på
Något mura om välvda källare Gaveln vid ingången grov murade
vid ena sidan ofta ett fönster och andra sidan ett skåp i muren
för olika saker De som byggdes på senare tid var vanligt med Tunt
murbruk som fylles i välvat oran på innan jord fylles på men
de gamla var det i vanligt Det var alltid vanligt källaren placerades
vid backstörning om sidan var höge Och murades vid sidorna om
ingången armar kallade hänger och kortare högre och lägre att efter
som läget var Men numera har detta sätt Kommit ur bruk och
skall gjutas både Tak och väggar och att Bo ar gjordes på samma sätt

våtorades och murades på trägar och kitades och grus och jord orann på vid ^{stora} präst-
ten daag kan vara två sådana brorvar intill varandra och de äro
dåas aldrig och fins både mycket gamla och nyare sådana likadana som
när de byggdes. Men detta byggmådsätt har kommit ur moden och bygganade
människan gått bort och så och andra i stället det är tids and ans gång.
Sådanna byggmåder som ot en baskistruing war en besparing på Trävirke och
murade med stenwaggan och hus och tak övern och underhålls kunde de wara
hvar hängu som helst. Och lugna och warma för kreatur vilka slag som helst
billiga både bygga och underhållas. Mycket praktigt som sanedja och min
våk en som haddi sådan Torpställe och Smäställe war så skydda på stättbygg-
den och de bättre trakter. Det fick wara i skogbyggen der det ij war så många
med warken jord eller eldbrand för det behöfde de wid sådana ställen och inte
iåd att köpa utan fick wända sig till bönder som både fick huggat och körat.
hunn till dem av egen skog. Men den tiden war det inte så många med ägöt.
Och hjälps ambit war min åmnänn för den ene behöfde hjälp till en
sak och den andre till en annan och mycket gick som bytt grannar och
wänner emellan mycket mera för än nu. Och mycket blögjört utan att
det war fråga om betättning i jänninggar och det haddi war på alla ont om

Man har minne på fluffadiga Toys Tälles ifrans ens ungdoms och
 tiden för den fattiga befolkningen vid mitten av 1800. Och betr. hände då
 gamla Tala om ändå sämre i deras ungdom. Minus ar. när ar. Tala
 se kom hem och ville lägga stämman. Byta upp ston omkring och lägga
 upp mer en och en halv ar. hög för 17 ö. farren var vanligt pris den fick
 arbetas för att bli skaplig daglön 1876 Tappades Tjörn här Bergskutta och Flyttans
 sjö Mästaren för arbetet hade tre kapor dag De ar. 2 kr 50. och 2 kr. Arbetet på
 gick tre år. En Alfred Karlsson bodde här närmaste grannby var född 1843
 aldrig varit gift bodde hemma hos sin mor så länge hon levde sen senare
 i sin stuga. Ett litet kök och farstuga och ett rum rätt så rymligt och höll
 rent och snyggt och trevligt ända inn i det sista. Och trevlig hade flera frukt
 träd här. Och var en godhjärtad person och mycket berömt av grannar i sin
 stuga. Låsta tiden blev hem så svaga och dåliga så han kunde inte gå
 någonstans. Och handlade rätt så nära och gick till honom en gång om
 dagen och såg om honom och lämnade matvaror. Flera framhöll att han
 skulle flytta till värd. hemmet här i socken men det ville han inte göra
 sin stuga höll han kär och fick bo i den till sin dödslut. Och det är
 vanliga regeljordagerum får övertaga jorden krusen för många stans

fick helt ruttna ner om inte anköriga tog vara på dem eller såldes på ak-
tion. Också ett stensås efter dem och minne varade dessa jord byddon rätt
länge och synes nästan ingen by här på orten utan det var någon topare
och Baskstug sittare samtliga. Hade flera stycken. Många hade skapliga
boningsstus men mycket vanligt med jordkubor omkring i olika former och
för olika ändamål. Det blev billigt hus byggde det själv inte mycket virke
gick åt och grävde därför om det var läge in baskstugning och murrade och
hus över blev billiga och ryande mycket. Och många var de som förtättrade
sina lägenheter och utökade dem och kunde få det rätt bra på gamla dagar
Men top och mindre även egna har gått bort på sinare tid. En granby
här har i mitt minne gått bort 10 stycken sådana större och mindre
ställe både top och egna ställe. När gamla som ägt dem gått har de
yngre gått till gamla har inga yngre anköriga varit. Har staten sitt
på aktion. Och bara minnen efter byggnadsplanen är långt kvar
och tänker en något på vad arbetet dessa lagt ner på sådana ställe
och bort i försökelse och fattigdom. Hela sitt liv och jämför något
med nuvarande i att vad skilnad det är och lyde mycket betänna
än om i överflöd och lyx i allting. Men som nybyggda boningsmed

jordgods i böningsrummet har jag i minne på min värd i kök och förstuga.
 böningsrummet rätt så rymligt och 4-6 personer med sängplats. Två stycken
 sängar och lika många soffor som var för att bädda i för två personer
 var mest väntigt för. Och ett par bord ett större för vardag ett mindre och
 stolar några stolar även för främmande. Vägghörna och skåp var vanliga mö-
 bel i de mindre bostadshusen. Och väpstock och spinnrock och här arbetades i olika
 yaker särskilt på äventuren. På sommaren var gärna de vuxna från skolan
 borta i olika tjänster så fort kunde två stycken förstå i samt bönings-
 rum var väntigt. Och sådana kunde även härbjerna främman-
 de som kom ofta för och behövde logi för maten fanns inte sängplats
 så bäddades på golvet. Denna kategori var inte de fattiga utan bönder
 när de ^{lång} förså sig gårdar förbehåll ett jordområde och byggde på den
 tid när det var så avsevärt med Lifstids undantag på gårdar men
 gått bort på senare tid. Allt egen bostad är väl både väntigt och önskan
 vänt. Och är alltid någon som övertar det efter dem. Genom kammars-
 gäst de gamla livstidsundantagen bort och en ny tid kom med dem
 och helt bostadsförhållanden i stället. Och för den mindre bemiddlade folket
 var det en härlig sak en utjämning bland arbetarna bar det med sig